

Rolul cercetării și educației într-un proiect de țară (The role of research and education in a country project)

MIHAI DIMA

Facultatea de Fizică, Universitatea, București, 077125 Măgurele-Ilfov

---

The professional performance at international level of the university professors is essential for the future of education and research in Romania.

Keywords: Education in Romania, Science in Romania

În România, anul acesta este marcat de alegerile locale, ce au avut loc în luna mai și de cele generale programate la sfârșitul anului. În contextul acestor evenimente cu caracter electoral, răzbate o nemulțumire generală a societății față de activitatea politicienilor și o neîncredere extinsă în clasa politică actuală. Nemulțumirea și neîncrederea au fost alimentate de nenumărate situații, în care deciziile și acțiunile acestora s-au dovedit a fi motivate de interese personale, și nu de interesul celor pe care i-au ales și pe care ar trebui să îi reprezinte. În acest context, majoritatea românilor susține ideea că sunt foarte multe lucruri care trebuie schimbate în România.

Pentru anii precedenți, politicienii sunt responsabili de subfinanțarea cercetării științifice românești, menținută la un nivel de câteva ori mai mic decât media Uniunii Europene (UE). Efectele catastrofale ale acestei subfinanțări sunt, în mod reprezentativ, reflectate de ultimul loc ocupat de România într-un clasament recent al inovării, în cadrul UE. Totuși, dacă stați de vorbă cu colegii cercetători, cei mai mulți dintre aceștia vor menționa și alte probleme esențiale ale acestui domeniu, cum sunt: alocarea și utilizarea inefficientă a resurselor financiare disponibile, calitatea slabă a evaluărilor proiectelor de cercetare, lipsa unor ierarhizări obiective a instituțiilor de cercetare, promovarea și tolerarea incompetenței și a imposturii. Toate aceste aspecte reprezintă doar diverse moduri de manifestare ale unei singure probleme: lipsa unui sistem de valori sănătos, bazat pe moralitate, onestitate, respectul pentru competență și valoare. Analizând aspectele menționate anterior în legătură cu clasa politică românească, merită observat că problema generală a României este aceeași: lipsa unui sistem de valori sănătos, care să ghideze

acțiunile factorilor de răspundere din societatea românească.

În domeniul cercetării, impunerea unui sistem de valori sănătos este, în mare parte, echivalentă cu implementarea principiului „finanțarea urmează performanța”, conform căruia beneficiază de resurse financiare cercetătorii, proiectele și organizațiile de cercetare, care au dovedit, deja, că pot obține rezultate de nivel înalt. De asemenea, respectarea și promovarea cercetătorilor competenți și onști este esențială în promovarea unui sistem de valori sănătos.

Am convingerea fermă că doar impunerea acestui principiu, independent de volumul resurselor financiare alocate cercetării, va dubla sau tripla valoarea rezultatelor activității de cercetare științifică. În mod similar, la nivel național, impunerea unui astfel de sistem, la nivelul întregii țări, va descătușa energii nebănuite.

În ciuda subfinanțării și a unor sincope majore generate de persoane, care au influențat și condus cercetarea românească, prin prisma intereselor personale și a unor intenții imorale, în ultimul deceniu, s-au implementat și practici sănătoase în sistemul de cercetare, iar conștiința necesității promovării unui sistem de valori sănătos s-a alimentat în permanență. Se pare că suntem aproape de un punct critic. Dacă în următorii câțiva ani vom asigura predictabilitate, evaluare onestă și competentă, măsuri structurale în direcția corectă, promovarea persoanelor valoroase și oneste, vom fi depășit punctul critic peste care transformările devin ireversibile.

Sistemul de cercetare are implicații majore pentru România, cel puțin din două puncte de vedere. În prezent, competitivitatea reprezintă o provocare majoră a României. Cercetarea, ca bază pentru

inovare, influențează în mod esențial competitivitatea, productivitatea economică și bunăstarea societății. Pe de altă parte, cercetarea științifică se întrepătrunde în mod esențial cu educația, cel puțin prin faptul că, prin ultimul ciclu al studiilor universitare, cel al stagiului de doctorat, sistemul educațional trebuie să furnizeze resursă umană calificată, aceasta reprezentând inima unui sistem de cercetare performant. Astfel, cei mai buni doctoranzi devin oameni de știință de elită, pentru care este definitoriu faptul că sunt creatori de cunoaștere. Conform practicii din țările dezvoltate, o parte dintre cei mai valoroși cercetători devin profesori universitari, o astfel de poziție fiind condiționată de rezultate deosebite în activitatea de cercetare, la nivel internațional. Altfel spus, un profesor universitar este, în primul rând, un cercetător de succes, ceea ce îl califică pentru a îndruma cercetătorii tineri să genereze cunoștințe noi. Misiunea unui profesor nu este de a transmite informații, ci de a forma aptitudini și caractere, de a transmite pasiune pentru cercetare și educație. Nu în ultimul rând, ci probabil în primul, mai ales în contextul actual, misiunea profesorilor este de a insufla un sistem de valori sănătos. Din această perspectivă, prin natura profesiei lor, prin numărul mare de tineri pe care îi formează, profesorii universitari pot reprezenta vârful de lance în impunerea unui sistem de valori sănătos.

Probabil că avem cu toții tendința să așteptăm de la clasa politică să se comporte conform unui sistem de valori sănătos, însă trebuie să recunoaștem că aceasta este doar oglinda societății. Noi toți suntem cei care am ales această clasă politică, iar acest lucru implică faptul că noi suntem cei care trebuie să impunem valorile în care credem. Mai mult, în stadiul în care se află România astăzi, a impune un sistem de valori sănătos reprezintă nu numai o misiune, ci și o datorie pentru profesori, care prin nivelul ridicat de educație și instruire, însă și prin natura profesiei, sunt primii chemați să pună în practică acest deziderat. Nu am întâlnit încă, un om valoros care să susțină un sistem de valori putred. În mod complementar, majoritatea persoanelor cu performanțe profesionale mediocre se opun unui sistem sănătos de valori, promovând incompetența și impostura.

Astfel, datorită nivelului ridicat de educație și pregătire profesională, precum și prin natura profesiei lor, elitele din cercetare și educație sunt primele de la care societatea românească așteaptă conștiință, viziune, direcție și impuls pentru implementarea unor valori demne de respect.

Într-o perspectivă istorică, ne putem imagina o misiune mai nobilă și mai frumoasă pentru

cercetători și profesori decât susținerea și impunerea unui sistem sănătos de valori pentru o Românie modernă și competitivă, care să înlocuiască comportamentele, obiceiurile și practicile josnice preluate dintr-o perioadă de tristă amintire? Am convingerea fermă că orice efort în acest sens merită făcut, impunând astfel, pas cu pas, valorile sănătoase în care credem, ceea ce este inevitabil.